

بازشناسی عوامل تأثیرگذار بر شکل‌گیری معماری بومی*

شب‌نم سوخک‌لاری^{۱*}، امین حبیبی^۲، محمدحسن فلاح‌اندریان^۳، سید محمدحسین ذاکری^۴

۱- دانشگاه شیراز، دانشکده هنر و معماری، بخش معماری، sh.sookhklari@shirazu.ac.ir

۲- دانشگاه شیراز، دانشکده هنر و معماری، بخش معماری، a_habibi@shirazu.ac.ir

۳- دانشگاه شیراز، دانشکده هنر و معماری، بخش معماری، fallah@shirazu.ac.ir

۴- دانشگاه شیراز، دانشکده هنر و معماری، بخش معماری، zakeri@shirazu.ac.ir

چکیده:

از آن‌جاکه معماری‌های امروزه بی‌هویت گردیده‌اند و بناها جوابگوی نیازهای مادی و معنوی انسان‌ها نمی‌باشد، لذا باید به بررسی معماری‌های پیشین و اصیل که بیانگر هویت جوامع می‌باشند، پرداخت تا بدین وسیله هر جامعه بتواند به اصالت و هویت واقعی خود دست‌یابد و نیازهای انسان‌ها در گرو این معماری‌های معنادار برطرف گردد. در این خصوص با استفاده از منابع کتابخانه‌ای، به روش کیفی، به تجزیه و تحلیل و استدلال منطقی داده‌های موجود، پرداخته شد و در نهایت عوامل مؤثر بر معماری بومی به دو دسته عوامل طبیعی محیط و عوامل فرهنگی محیط تقسیم‌بندی شدند که هریک دارای زیرمجموعه‌های ویژه خود می‌باشند. و هر محیط و منطقه‌ای باتوجه به عوامل طبیعی و فرهنگی خاص خود، دارای شاخصه‌های ویژه‌ای در معماری بومی خود می‌باشد. بنابراین طراحی‌ها در هر منطقه باید باتوجه به شاخصه‌های همان منطقه صورت‌پذیرد.

واژه‌های کلیدی: بوم، معماری بومی، فرهنگ، محیط، طبیعت.

۱- مقدمه:

شناخت معماری بومی می‌تواند به منزله شناخت جامعه باشد لذا در این میان نقش بوم برجسته شده و باید محافظت شود. [۱] پدیده معماری بومی به عنوان مقوله‌ای در زیبایی‌شناسی و عرفان، در خلوص اندیشه و احترام به طبیعت، موضوعی با اهمیت است، و با آنکه در طول تاریخ، دستخوش پدیده‌های دگرگون‌کننده بوده است، توانسته هویت ویژه‌ی خود را حفظ کند و نمایانگر آداب‌ورسوم، روحیه و احساسات، اندیشه و عقیده، ذوق و سلیقه، هنر و بسیاری دیگر از مسائل باشد. [۲] بنابراین در خصوص آشنایی با معماری بومی باید به مفاهیم و خصوصیات آن دست‌یابیم.

۲- تعاریف:

لغت بوم، در فرهنگ عمید فارسی به‌صورت: جا، مأوی، زمین، سرزمین، شهر و ناحیه بیان شده است. [۳] در فرهنگ فارسی معین نیز در معنای سرزمین، ناحیه، زمین شیار نکرده، سرشت و طبیعت مطرح گردیده است. [۴] در زبان انگلیسی

*این مقاله از پایان‌نامه نویسنده مسئول (شب‌نم سوخک‌لاری)، تحت عنوان «طراحی نمایشگاه محصولات بومی در شهرستان لار، با رویکرد معماری بومی» و به راهنمایی اساتید محترم، جناب آقایان دکتر امین حبیبی و دکتر محمدحسن فلاح‌اندریان و مشاوره جناب آقای دکتر سید محمدحسین ذاکری استخراج گردیده است.